

KASIM AYI FİYAT GELİŞMELERİ

6 Aralık 2022

 TÜRKİYE CUMHURİYET
MERKEZ BANKASI

Özet

Tüketici fiyatları kasım ayında yüzde 2,88 oranında artmış, yıllık enflasyon 1,12 puan düşerek yüzde 84,39 olmuştur. Bu dönemde tüketici yıllık enflasyonundaki gerilemeyi enerji ve temel mal grupları sürüklerken, aylık bazda gıda grubu fiyat gelişmeleri öne çıkmıştır. Yıllık enflasyon temel mallarda tüm alt gruplarda düşüş kaydetmiştir. Enerji yıllık enflasyonu baz etkisiyle gerilerken, bu grupta aylık artış da nispeten ılımlı seyretmiştir. Gıda grubu yıllık enflasyonundaki yükselişte taze meyve ve sebze kaleminin yanı sıra süt ve süt ürünleri fiyatları öne çıkmakla birlikte grup geneline yayılan artışların devam ettiği izlenmiştir. Bu dönemde hizmet grubunda yıllık enflasyon kira ve haberleşmede yükselirken diğer alt gruplarda gerilemiştir. Kiraların mevsimsel etkilerden arındırılmış aylık artış oranı ise yavaşlamıştır. Elektrik, doğal gaz imalatının yanı sıra rafine petrol ürünleri ile ana metal sanayi fiyatlarındaki düşüşler öncülüğünde üretici fiyatlarında aylık artış oranı önemli ölçüde yavaşlamış, bu doğrultuda üretici yıllık enflasyonu gerilemiştir. Bu görünüm altında, mevsimsellikten arındırılmış verilerle B ve C göstergelerinin aylık değişimlerindeki yavaşlama sürmüő, yıllık enflasyonlarında düşüş kaydedilmiştir.

Bu rapor, fiyat istatistiklerinin Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) tarafından yayımlanmasını izleyen iş günü içinde yayımlanmakta ve TCMB'nin bir önceki ayın enflasyon rakamlarına ilişkin ilk görüşlerini ifade etmekte olup, resmi fiyat istatistiklerinin açıklanması ile Para Politikası Kurulu toplantısı arasında geçen süre zarfında aylık enflasyon gelişmelerinin kamuoyu tarafından daha sağlıklı biçimde yorumlanmasına katkıda bulunmayı amaçlamaktadır.

Değerlendirmeler

Kasım ayında tüketici fiyatları yüzde 2,88 oranında artmış ve yıllık enflasyon 1,12 puan azalarak yüzde 84,39 olmuştur (Grafik 1 ve Tablo 1). Bu dönemde B ve C endekslerinin yıllık değişim oranları sırasıyla 0,83 ve 1,54 puan azalarak yüzde 76,18 ve 68,91 olarak gerçekleşmiştir (Grafik 2).

Alt grupların yıllık tüketici enflasyonuna katkıları incelendiğinde, bir önceki aya göre gıda grubunun katkısı 0,87 puan artarken, temel mal, enerji ve hizmet gruplarının katkıları sırasıyla 0,98, 0,93 ve 0,09 puan azalmıştır. Alkol-tütün-altın grubunun katkısı ise belirgin bir değişim göstermemiştir.

Mevsimsellikten arındırılmış verilerle incelendiğinde, son dönemde B ve C endekslerinde aylık artışlarda gözlenen yavaşlama C endeksinde daha belirgin olmak üzere her iki endekste de devam etmiştir (Grafik 3). Fiyat artışları B endeksini oluşturan gruplardan hizmet sektörü ve temel mallarda zayıflarken, işlenmiş gıdada yükselmiştir (Grafik 4).

Hizmet fiyatları kasım ayında yüzde 2,18 oranında yükselmiş, grup yıllık enflasyonu 0,48 puan artarak yüzde 60,72 olarak gerçekleşmiştir. Bu dönemde yıllık enflasyon kira ve haberleşme hizmetlerinde yükselirken, diğer alt gruplarda gerileme kaydetmiştir (Grafik 5). Mevsimsellikten arındırılmış verilere göre, kira alt grubunda aylık artış bir önceki aya kıyasla yavaşlamıştır. Haberleşme alt grubunda fiyatlar telefon görüşmesi ve internet ücretleri belirleyiciliğinde yüzde 2,96 oranında artarken, bu grupta yıllık enflasyon yüzde 29,17'ye yükselmiştir. Diğer hizmetler alt grubunda fiyatlar aylık bazda yüzde 1,41 oranında yükselmiş, bu gelişmede bakım-onarım, eğlence-spor hizmetleri, ev içi hizmetler ve sigorta hizmetlerinin etkisi hissedilmiştir. Ulaştırma hizmetlerinde fiyatlar görece yatay seyretmiş, grup yıllık enflasyonu 1,54 puan gerilemiştir. Yemek hizmetlerinin sürüklediği lokanta-otel grubunda fiyatlar yüzde 3,18 oranında artmış, yıllık enflasyon baz etkisiyle yüzde 80,30 seviyesine gerilemiştir.

Temel mal grubunda yıllık enflasyon 3,54 puan düşüşle yüzde 76,11 olmuştur. Bu dönemde, yıllık enflasyon tüm alt gruplarda gerilemiştir (Grafik 6). Dayanıklı mal fiyatları (altın hariç) kasım ayında yüzde 2,46 oranında artarken, bu gelişmeyi beyaz eşya, mobilya ve otomobil kalemleri sürüklemiştir. Dayanıklı mal alt grubunda yıllık enflasyon baz etkisiyle 2,97 puan azalmış ve yüzde 89,50 seviyesine gerilemiştir. Benzer bir şekilde, diğer temel mallarda bu dönem yüzde 2,17 oranında fiyat artışı gözlenirken, yıllık enflasyon 3,74 puan azalışla yüzde 81,64 olarak gerçekleşmiştir. Bu alt grubun fiyat artışında, kişisel bakım ürünleri ve ev ile ilgili temizlik malzemeleri öne çıkmaya devam etmiştir. Giyim ve ayakkabı alt grubunda fiyatların mevsimsel eğiliminin aksine bu dönemde aylık bazda yüzde 1,54 oranında gerilemesiyle, yıllık enflasyon 4,41 puan düşüşle yüzde 36,22 olmuştur.

Enerji fiyatları kasım ayında yüzde 1,28 ile son aylara kıyasla düşük bir oranda artmış, grup yıllık enflasyonu baz etkisiyle 10,06 puan azalarak yüzde 118,00 seviyesine gerilemiştir (Grafik 7). Aylık artışta akaryakıt fiyatlarında gözlenen yükselişin (yüzde 1,19) etkisi hissedilmiştir. Bu dönemde uluslararası propan ve butan fiyatlarındaki gelişmeleri takiben tüp gaz fiyatlarında (yüzde 2,73) artış gerçekleşmiştir. Kasım ayında şebeke suyu fiyatları ise yüzde 3,33 oranında yükselmiştir.

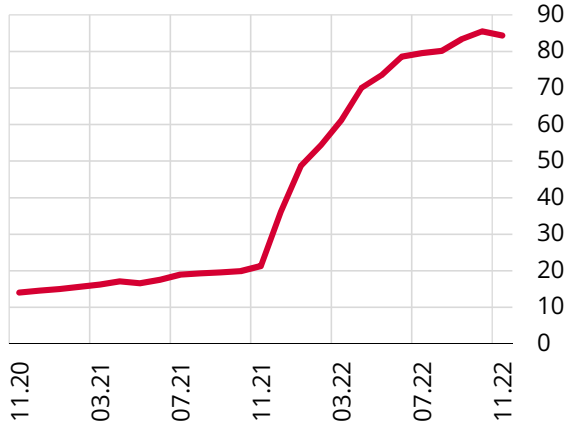
Gıda ve alkolsüz içecekler grubunda yıllık enflasyon kasım ayında 3,50 puan yükselerek yüzde 102,55 olmuştur (Grafik 7). Yıllık enflasyon işlenmemiş gıdada 5,00 puan artışla yüzde 97,24, işlenmiş gıdada ise 2,03 puan yükselişle yüzde 107,35 olarak gerçekleşmiştir (Grafik 8). İşlenmemiş gıda grubunda mevsimsellikten arındırılmış veriler bu dönemde taze meyve ve sebze fiyatlarındaki yükselişin hızlandığına işaret etmiştir. Diğer işlenmemiş gıda kaleminde başta süt fiyatları olmak üzere pirinç, patates ve bakliyat fiyatlarındaki artışlar dikkat çekmiştir. İşlenmiş gıda fiyatlarında görülen yüzde 5,86 oranındaki artışta çığ süt fiyatlarının yansımalarının izlendiği peynir ve diğer süt ürünleri başta olmak üzere, ekme-kahıllar, katı-sıvı yağlar, alkolsüz içecekler ile konserve sebze ürünlerinin etkisi öne çıkmıştır.

Alkollü içecekler ve tütün ürünleri grubunda fiyatlar tütün ürünleri kaynaklı önceki aydan sarkan etkilerle yüzde 3,19 oranında yükselmiş, yıllık enflasyon 5,61 puan artışla yüzde 83,49 olmuştur.

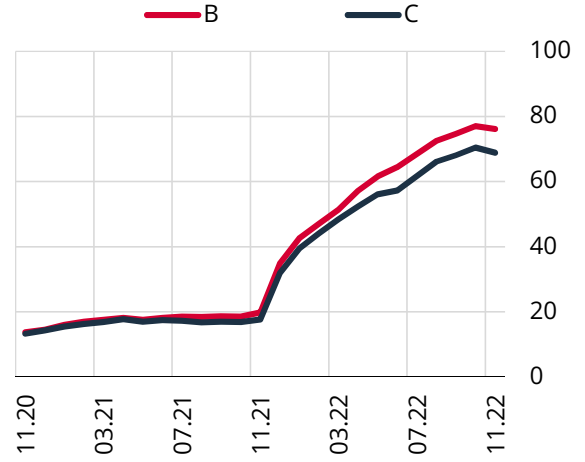
Yurt içi üretici fiyatları kasım ayında yüzde 0,74 oranında yükselmiş, yıllık enflasyon 21,67 puan azalışla yüzde 136,02 olmuştur (Grafik 9 ve Tablo 2). Bu gelişmede, döviz kuru ve emtia fiyatlarındaki ılımlı seyrin etkileri hissedilmiştir. Ana sanayi gruplarına göre bakıldığında, yıllık enflasyon enerjide daha belirgin olmak üzere, tüm alt gruplarda azalış göstermiştir (Grafik 10). Aylık fiyat gelişmeleri sektörler bazında incelendiğinde, bu dönemde elektrik, doğal gaz imalatı, rafine edilmiş petrol ürünleri ve ana metal sanayi fiyatlarında düşüş gözlenirken, diğer madencilik ve taş ocakçılığı, deri, kâğıt ve inşaat ile bağlantılı olan metalik olmayan mineral ürünleri fiyat artışları ile öne çıkmıştır.

Grafik ve Tablolar

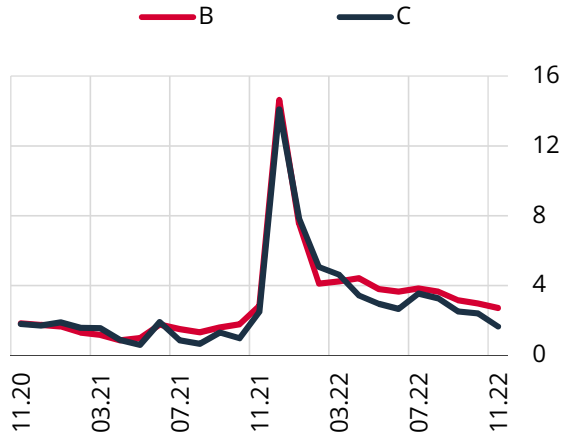
Grafik 1: TÜFE (Yıllık % Değişim)

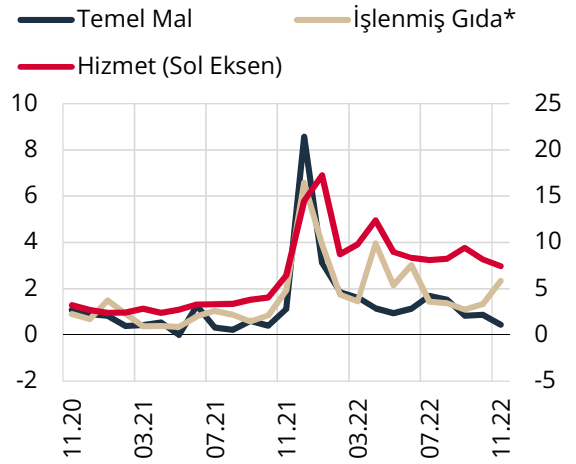
Grafik 2: B ve C (Yıllık % Değişim)

Grafik 3: B ve C Endeksi (Mevsimsellikten Arındırılmış, Aylık % Değişim)

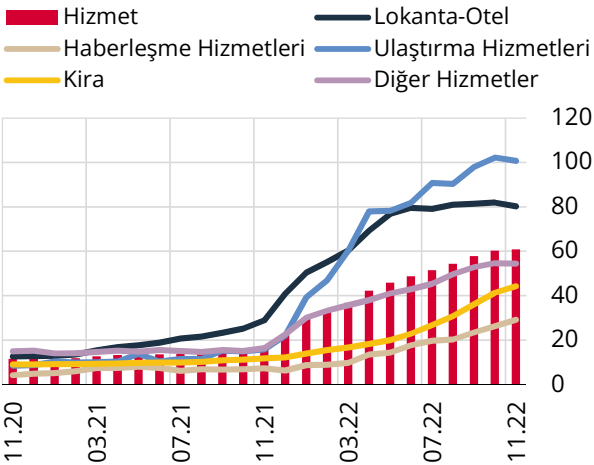

Grafik 4: B Endeksinin Ana Bileşenleri (Mevsimsellikten Arındırılmış, Aylık % Değişim)

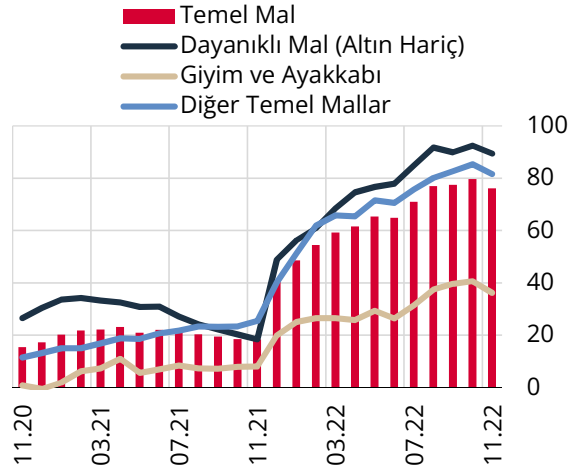

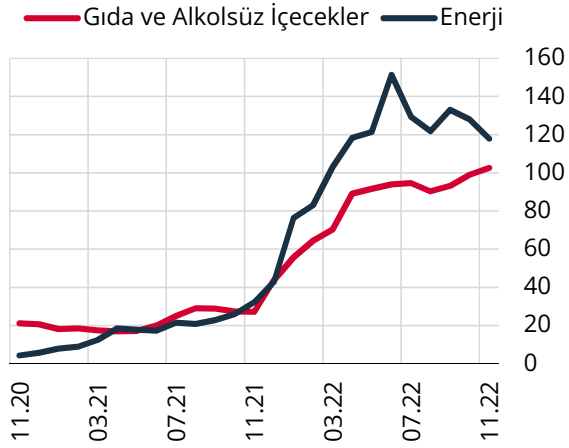
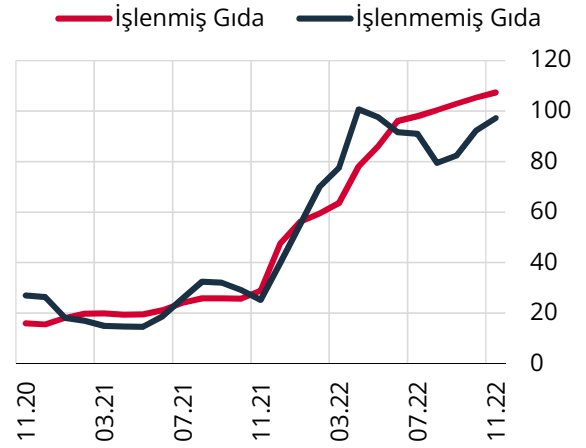
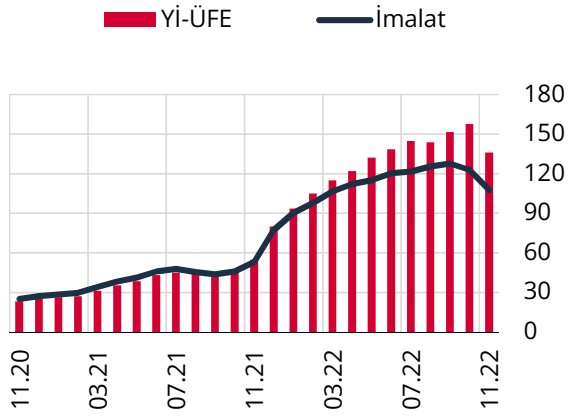
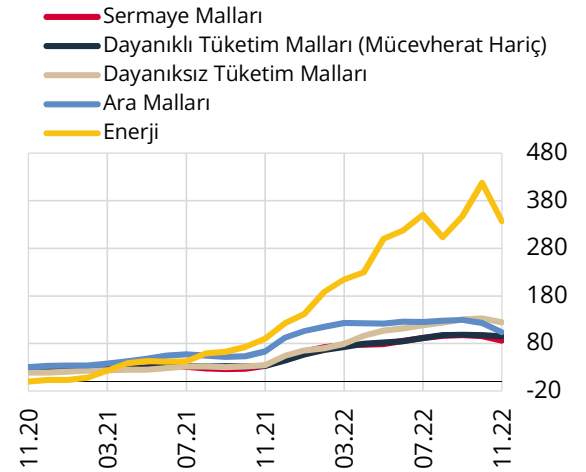
* İşlenmiş gıda grubunda mevsimsel etki bulunmamaktadır.

Grafik 5: Hizmetler (Yıllık % Değişim)

Grafik 6: Temel Mallar (Yıllık % Değişim)

Grafik 7: Gıda ve Enerji (Yıllık % Değişim)**Grafik 8: İşlenmiş ve İşlenmemiş Gıda (Yıllık % Değişim)****Grafik 9: Yi-ÜFE ve İmalat (Yıllık % Değişim)****Grafik 10: Yi-ÜFE Ana Sanayi Grupları (Yıllık % Değişim)**

Tablo 1: TÜFE ve Alt Kalemler (% Değişim)

	Aylık		Yıllık	
	Kas.22	Kas.21	Kas.22	Kas.21
TÜFE	2,88	3,51	84,39	21,31
1. Mallar	3,11	4,10	93,01	22,98
Enerji	1,28	5,95	118,00	32,14
Gıda ve Alkolsüz İçecekler	5,75	3,92	102,55	27,11
İşlenmemiş Gıda	5,61	2,93	97,24	25,22
Taze Meyve-Sebze	9,94	-1,91	99,22	14,42
Diğer İşlenmemiş	3,42	5,47	95,66	31,25
İşlenmiş Gıda	5,86	4,83	107,35	28,86
Ekmek ve Tahıllar	3,08	7,20	97,78	29,94
Diğer İşlenmiş	7,35	3,54	112,58	28,27
Enerji ve Gıda Dışı Mallar	1,88	3,53	76,75	16,93
Temel Mallar	1,62	3,67	76,11	18,36
Dayanıklı Mallar (Altın Hariç)	2,46	4,06	89,50	18,40
Giyim ve Ayakkabı (*)	-1,54	1,65	36,22	8,04
Diğer Temel Mallar	2,17	4,27	81,64	25,45
Alkollü İçecekler ve Tütün	3,19	0,03	83,49	7,91
Altın	3,45	17,27	66,40	28,57
2. Hizmetler	2,18	1,88	60,72	16,88
Kira	3,33	1,18	44,24	11,68
Lokanta ve Oteller	3,18	4,10	80,30	28,90
Ulaştırma Hizmetleri	-0,16	0,61	100,66	15,73
Haberleşme Hizmetleri	2,96	0,57	29,17	7,26
Diğer Hizmetler	1,41	1,54	54,42	16,30
3. Temel Göstergeler				
B - İşlenmemiş Gıda Ürünleri, Enerji, Alkollü İçkiler ve Tütün ile Altın Hariç TÜFE	2,73	3,22	76,18	19,75
C - Enerji, Gıda ve Alkolsüz İçecekler, Alkollü İçkiler ile Tütün Ürünleri ve Altın Hariç TÜFE	1,88	2,81	68,91	17,62
D - İşlenmemiş Gıda, Alkollü İçecekler ve Tütün Ürünleri Hariç TÜFE	2,47	3,80	82,59	21,56
F - Yönetilen-Yönlendirilen Fiyatlar Hariç TÜFE	3,13	4,05	82,69	22,48

Kaynak: TÜİK.

* Giyim hizmetlerini içermemekte olup, sadece malları kapsamaktadır.

Tablo 2: Yİ-ÜFE ve Alt Kalemler (% Değişim)

	Ağırlık (%)	Kasım 2022		Kasım 2021	
		Aylık	Yıllık	Aylık	Yıllık
Yİ-ÜFE	100	0,74	136,02	9,99	54,62
Madencilik	3,56	4,99	146,43	11,64	44,53
İmalat	87,43	2,01	107,64	9,55	53,24
Petrol Ürünleri Hariç İmalat	84,97	2,16	106,74	9,36	49,43
Petrol ve Ana Metal Ürünleri Hariç İmalat	76,27	2,40	110,97	9,16	44,16
Elektrik, Gaz Üretimi ve Dağıtımı	8,29	-5,17	442,97	14,33	72,42
Su Temini	0,72	3,39	114,41	1,00	33,08
Ana Sanayi Kollarına Göre Yİ-ÜFE					
Ara Malı		1,88	103,78	11,55	63,12
Dayanıklı Tüketim Malları		2,62	93,87	5,15	32,17
Dayanıklı Tüketim Malları (Mücevherat Hariç)		2,63	95,08	4,00	32,98
Dayanısız Tüketim Malları		2,68	124,66	6,43	34,33
Sermaye Malı		2,83	86,41	7,91	33,30
Enerji		-4,24	337,34	13,33	90,34

Kaynak: TÜİK.